

1976

1989

1994

1994

1994

1994

1994

R 288.4 (139)

335/1913"

A KORBÁCS



HATALMA

**A SZEGEDI MUNKÁS-
BIZTOSÍTÓ PÉNZTÁR
OKT. 19-IKI VÁLASZ-
TÁSÁNAK TÖRTÉNETE**

IRTA: **VARGA FERENC**

Ára 4 fillér

**A SZEGEDI SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT
KIADÁSA, 1913.**

P 1636
1667



R 302. 4/139

6859
1913

Kik buktak el?...

Megtörtént, amire a helyzet ismerői számítottak. A tiszteséges munkások akarata elbukott a tőkepénzesek erős elbentállásán. A kerületi betegsegélyző pénztár vezetése továbbra is a gyárosok kezében fog maradni. Az ellenfél ellépzelhetetlen piszkos eszközöket vett igénybe, hogy célját elérhesse, a szervezetlen munkások gyáva hada pedig a jól hiott kizsákmányolókat támogatták a munkások letörésében. Soha még olyan szemléltető módon nem nyilvánult meg a szervezetlen munkásságnak a kizsákmányolókkal szembeni teletetlensége, mint az október 19-iki választások idején; az az óriási osztályellentét és osztályérdek, mely a munkást a tőlepenzestől elválasztja, soha sem állt világosabban előttünk, mint a lezajlott választáson.

Nem munkáspárt harcolt itt egy másik munkáspárt ellen, hanem a becsületes betegsegélyezést követelő szervezett munkásság állt megfeszítési harcban a kizsákmányolókkal szemben. Az a néhány csanya alak, aki tenyleg oda szegődött a gyárigazgatók mellé csahosnak, azok nem számítanak senmit, azokat már régen kirugta maga közül az osztálytutas munkásság. Azok már egész éjctükre arra vannak káhoztatva, hogy a kapitalisták kegyelméből éljenek, azok minden támogatást elveszítettek osztálytársaiknál. Ők már csak engedelmes szolgák maradnak örökké.

Ami ezen a választáson a szervezett munkásság tett, az valami emberfeletti. Olyan derék munkát csak jól fegyelmetten osztálytudatos munkások képesek tenni, éppen ezért ezton is azt üzenjük a sok derék harcosnak, hogy továbbra is artsanak ki, mert nem ez volt a szegedi munkásságnak az

utolsó harca a kizsákmányolókkal, a becstelennel. Valahányszor a közéletben tisztességet akarunk teremteni, valahányszor a szegedi munkásság egy falat kenyérrel nagyobbat akar magának szerezni, mindannyiszor éles ellentétállásban lesz részünk. A tőkepénzesek nem adják ám fel egykönnyen hatalmukat, mivel érzik és tudják, hogy ha a munkásság akarata diadalmaskodik felettük, akkor az ő renyhe életüknek vége van. A munkásságnak tudomásul kell venni, hogy mindazokat az előnyöket, mely az ő életét életté varázsolja, csakis nehéz osztályküzdelemek csatájában tudja megszerezni.

Valamennyi derék harcostársunk, akik a választások idején becsülettel megállták helyüket, méltók nevükhöz.

A szakszervezetek szerepe.

Amidőn nyilvánosságra jutott, hogy új vezetőség választása van készülöben a betegsegélyző pénztárban, azonnal összeült a nagybizottság, hogy megállapítsa azokat a teendőket, amelyek a munkásság kellő felvilágosítása végett szükségesek. Nem kiméltünk semmi áldozatot. A röpiratok tizezreit adtuk ki, a gyűlések sokaságát tartottuk meg, ahol a helyes felvilágosítást adtuk meg. A választás végett külön lapot adtunk ki, amelyben elmondtuk mindazokat, ami a munkásságnak fáj és amiken segíteni kell. Javaslatokat terjesztettünk elő, programot adtunk, hogy milyen elvek fognak bennünket irányítani a vezetésnél, szóval mindent megtettünk, amit csak meg kellett tenni. Hogy azután a végeredmény nem az lett, amit a vérmes reményűek vártak, annak nem mi vagyunk az okai, hanem azok, akik gyenge jellemüknél fogva oda szegődtek a kapitalisták oldalához.

Október 19-én annak a nagy gigászi küzdelemnek a nyílt csatája folyt le, amelyet a munkásosztály állandóan vív az elnyomók maroknyi csapatával. Minthogy a tőkepénzesek erősebbeknek bizonyultak, mert segítőcsapatot a megtévedt munkásokból kaptak, mivel nekik nem derogált a legbecstelenebb eszközöket sem igénybe venni, amelyet a tisztességes

munkásság nem alkalmazhat az ő fegyvertárában, minthogy a rendőrség teljes súlyával a népnuzók mellé állt a munkásság letörése érdekében: nem csoda, ha ezt a választást a becstelenség megnyerte.

A szervezett munkások szerepe.

Ti szegény, szerencsétlen, mindenkitől elhagyott szervezetlen munkások, sokat tanulhattok öntudatos társaitoktól. Láttátok, hogy milyen világos fővel és milyen önfeláldozóan dolgoznak a szervezett munkások. Vegyétek tudomásul egyszer és mindenkorra, hogy csak akkor tudtok magatoknak emberi jogokat megszerezni, akkor váltok emberekké a mai kizsákmányoló társadalomban, ha valamennyien szervezettek lesztek és az áldozatkészségnek, a kötelességteljesítésnek arra a magaslatára emelkedtek, amelyen a szervezett munkásság van. Ne várjátok jobb jövőtöknek eljövetelét mindaddig, amíg azt magatok ki nem vívtátok. Minden előnyt nagy küzdelmek árán, magának a munkásságnak kell kivívni. A munkásságnak senki sem ad semmit, mindent magának kell megszerezni.

A betegségyező és a munkásság.

Önkéntelenül azt kérdezte minden szociálista munkás tőlem, hogy minek megyünk oly nagy erővel bele a választásba. Nem érdemlik meg a szegedi szervezetlen munkások, hogy értük dolgozzunk. Ha bajuk van nekik a pénztárral és az orvosokkal, viseljék annak következményeit. Nem érdemes különösen azért sem küzdeni értük, — mondták nekem igen sokan, mert a gyárosok ellenünk éppen úgy fogják felhajtani őket, mint juhász a birkanyáját. És tényleg igazuk lett az optimistáknak. Soha életemben még olyan csűrhemódra embereket nem láttam felhajtani saját érdekeik ellen, mint az október 19-iki választás alkalmával. Mindenki elfelejtette azt a sok bajt, amit szenvedni kellett neki és oda állt a kapitalisták oldala mellé csatlósnak.

A gyárosok szerepe.

Neveket nem is kell említeni, hogy kik voltak a felhajtatók, mert mindegyik szegedi gyárigazgató és gyáros egyforma szemérmelenséggel terrorizálta munkásait az ellenünk való állásfoglalásra. Már hetekkel előbb kijelentették egyik értekezletükön, hogy minden eszközzel meg kell akadályozni a szociálisták győzelmét. Nem is maradt a becstelenség fegyvertárában egyetlen eszköz sem, amelyet ellenünk ki nem használtak volna. Érdeklük is volt nekik elbukásunk, mert mi hamarosan megszüntettük volna azokat a gyalázatos állapotokat, amelyek a pénztárban vannak. Majd segítettünk volna mi azon, hogy a gyáros urak ne sikkaszthassák el a tagok jogait, megszüntettük volna mindazokat az állapotokat, amik miatt a tagoknak szenvedni kell.

Választás előtti napon, szombaton, a munkaadók megparancsolták a munkásoknak, hogy vasárnap reggel mindenki tartozik bejönni a gyárba, ahonnan majd fel lesznek vezetve a szavazásra. Mindenki kapott szavazólapot egy borítékba lezárva, amelyet csak akkor szabad volt felbontani, amikor már a szavazási urna előtt állt. Ezt a fogást azért alkalmazták a munkásnyuzók, nehogy az ellenzéki listával szavazzanak a munkások. A gyárosok hajcsárjaikkal egész a szavazóurnáig kísérték embereiket, minden mozdulatukat személyesen ellenőrizték. Aki mégis ellenzéki szavazólappal akart szavazni, attól a teremben elvették az ellenzéki szavazólapot és hivatalosat adtak helyette. Papp Ferenc tűzoltófőparancsnok a legénységét és a köztisztasági telep munkásait beültette a közgyűlési teremben levő padokba és mindenkitől elszedte az ellenzéki szavazólapokat.

A gyufagyár igazgatója már ötletesebben csinálta a dolgot. Az már nemcsak hogy felvezette az embereket, hanem a hivatalos szavazólapot hátulról megjelölte, ő maga pedig ott állt az urna előtt és nézte, hogy azzal szavaznak-e az alkalmazottai. Hasonló csalással sikkasztották el a többi gyárak vezetőségei is az alkalmazottaiktól a szabadakarat érvényesülését. A Back-malom, Grünér és Varga, gázgyár, Pick

szalámigyár, Winkler-, Milkó- és Löwy-fűrészgyárak, szabószövetkezet, cipőszövetkezet, kefégyár, közúti villamos, keramitgyár és a szervezetlen alkalmazottakat foglalkoztató nyomdák személyzetei olyan presszió alatt voltak, hogy kénytelenek voltak meggyőződésük ellen cselekedni. Mindegyik vállalat elcsapatás terhe alatt fenyegette meg munkásait. Minthogy a munkások legnagyobb része ezeken a helyeken szervezetlenek, semmi ellenállást ki nem fejthettek, így kénytelenek voltak tűrni a gyáros urak betyárságait.

A választás mérlege.

Alább közöljük azokat a kimutatásokat, amelyek mindenki előtt világossá teszik az egész választást. Aki alaposan el nem olvassa ezt a kimutatást, nem is tudja helyesen megítélni a helyzetet:

Kimutatás a kerületi pénztár küldötteinek választásáról.

A tavaszi választáson 2114 tag szavazott.

Október 19-én leszavazott	4484 tag
Ellenünk szavazott	2594 „
Mellettünk szavazott	1888 „
Elbuktunk	706 szavazattal.

A) Szegedi szavazatok megoszlása:

	Ellenünk	Mellettünk	Összesen
Gyári csoportnál leszavazott	1215	969	2184
Ipari csoportnál leszavazott	51	550	601
Kereskedelmi csoportnál leszavazott	380	240	620
Összesen	1646	1759	3305
Szegeden leszavazott mellettünk	1759		
Szegeden leszavazott ellenünk	1646		
Eredmény a mi javunkra		113 szavazat.	

B) Vidéki szavazatok megoszlása :

	Elle- nünk	Mellet- tünk	Össze- sen
Postai csomagban érkezett (folyam- mérnökség, keramitgyár, külváros)	628	—	628
Kistelekről	3	—	3
Dorozsmáról	50	21	71
Sándorfalváról	79	—	79
Horgosról	25	28	53
Csongrádról	163	80	243

Szavazási eredmény . 948 129 1097 szavazat.

Soha még olyan nagy tömegben nem vonultak fel munkások a betegsegélyző pénztári választásokra, mint ez alkalommal és aki a munkásbiztosítás ügyét kellő komolysággal fogja fel, annak csak örülnie kell ennek a nagy érdeklődésnek. Nehogy azt higgye bárki is, hogy ezzel mi meg vagyunk elégedve, sietünk kijelenteni, hogy a szavazók mennyiségéhez képest mindemellett mégis kevesen szavaztak le. Amidőn azt láttuk, hogy a munkásságban a kellő érdeklődés megvan, ugyanakkor tapasztaltuk azt, hogy a szegedi kapitalisták is megmozdultak a munkásság ellen. Megmozgattak füt-fát, hogy a szervezetlen munkásságot a maguk osztályérdeke mellett kihasználhassák. Azokat, akiket a gyárosok fel tudtak hajtani, valamennyit fel is hajtották.

Amint a fenti kis táblázatból látható, összesen leszavazott — a csalás útján szerzett szavazatokat is beleszámítva — 4484 tag. Ez azonban még fele sem annak a tömegnek, akiknek joguk lett volna szavazni, mert a pénztárnak összesen van körülbelül 12,000 szavazó tagja. Ha azonban a tavaszi választás idején leadott 2114 szavazatot nézzük, akkor egész bátran mondhatjuk, hogy a szervezett munkások az agitáció terén óriási eredményeket értek el.

A tavaszi választáson jelöltjeink ezer és egynéhány szavazatot kaptak, a mostani választáson pedig majdnem 900 szavazattal többet; ez olyan értékes eredmény, melyet — dacára a leszavaztatásnak — igen meg kell becsülnünk. Ennél a választásnál nemcsak azt értük el, hogy igen sok munkástársunk szemét sikerült felnyitnunk, megismertettük a

munkásság ezreivel a kerületi pénztár silány vezetését és annak okát, hanem magukkal a kapitalistákkal bizonyítottuk be, hogy ők mily veszekedett ellenségük a munkásságnak. Szakszervezeti és pártmozgalmi szempontból igen értékes eredményeink még az is, hogy azóta a párt- és szakszervezeti élet élénkül; fokozottabb mértékben, egymásután lépnek be tömegesen a munkások szervezeteinkbe. Hogy a vidékről beérkezett hamis szavazatok sokaságával leszavaztak bennünket Szegeden, az egy cseppet sem hoz bennünket ideges állapotba. Sőt igen örülünk valamennyien, mert ez alkalommal is beigazolódott, hogy ellenfeleink csak a legszemérmelenebb svindlerséggel tudták az öntudatos munkásságot leszavaztatni.

Hogy ha az a felhajtott 2050 munkás nem engedte volna magát a gyárigazgatóktól terrorizálni és önálló felfogásuknak kifejezést mertek volna adni, akkor a gyári csoportnál a huligánok nem kaptak volna még 100 szavazatot sem. Nagyon könnyű dolog volt a tisztelt csaló uraknak összeverbuválni 2594 szavazatot, amikor csak a vidékről beloptak 1000 voksot és Szegeden pedig belekényszerítettek 1000 gyárimunkást, hogy ellenünk szavazzanak. Nem sikerült ugyan mind a 2050 munkást megpuhítaniok, de ha nem dolgoztak volna olyan piszkos eszközökkel, akkor nincsen nekik senkijök sem.

A választás idején is, meg most is nem győzzük eléggé hangsúlyozni, hogy ilyen esetben minden munkásnak pontosan a helyén kell lennie. Nem szabad ilyenkor senkinek sem hiányozni. Mégis azt láttuk, hogy igen sok ezerre tehető azoknak a száma, akik nem éltek szavazati jogaikkal.

A gyárics csoportnál összesen 2184 egyén szavazott le, holott ennek a csoportnak van majdnem 4000 szavazója. Az ipari csoportnál leszavazott 601 tag, noha körülbelül 3500 szavazó van itt. A kereskedelmi csoportnál leszavazott 620 alkalmazott, pedig itt is leadhatta volna szavazatát 2000 ember. Szavazatával majdnem 7000 tag nem élt. Többet ennek nem szabad megtörténni. Az ilyen helyzeteket mindenkori kihasználják a munkások ellen azok, akiknek ellenkező

érdekeik van. Az ilyen betegségyőzpénztári választások nem egyebek, mint választási gyakorlatok, előkészületek arra az időre, amidőn majd a munkásság is fel fog vonulni a parlamenti választásokra. Hogy ez nem holnap fog megtörténni, az mitsem változtat a helyzeten. A tény az, hogy gyakorlat teszi az embert mesterré. Most igen sok hézagot megláttunk, melyeknek eltüntetésén kell fáradoznunk. És ha nem lett volna ez a választás, akkor talán sem mi, sem maguk a munkások nem látták volna a hiányokat.

Bármilyen erősen is összefogtak ellenünk a kapitalisták, Szegeden mégsem tudtak bennünket elbuktatni. Hiába volt a tőkepenzeseknek a legbecstelenebb eszköz is a kezükben, mégis 113 szavazattal több a szavazatunk, mint nekik. Szegeden mellettünk szavazott 1759 munkás, ellenünk pedig 1346. Arról is van tudomásunk, hogy az ellenzéki szavazólapokat ellopkodták és helyette a huligánok szavazólapjából tettek.

Ami a vidéken történt, az még a laikus előtt is szinte hihetetlen. Csongrádra a pénztár már egy nap előtt kiküldte tisztviselőjét, hogy dolgozza meg az embereket. Nem átalolták még azt sem, hogy állásokat igérjenek egyik és másik ellenzéki embernek. Az ipartestület tagjainak ígértek minden jót. Kezünk között van egy levél, melyben egyik pénztári tisztviselő, aki — melleleg megjegyezve — az igazgatónak kebelbeli titkos barátja, állást ígér nagy titokban. Levelében olyan hangot használ, melyből mindenki kiérti, hogy ha nem is az illető firkonc, de itt valaki piszkos zsarolást akart elkövetni a tagok bőrére. Nem szégyenlik az urak magukat! Különben arról a levélkéről máshol beszélünk.

Kisteleken nem kapott senki sem szavazási igazolványt. A pénztár igazgatója azt állítja, hogy a kistelekiek meghatalmazása egy nappal későbbben érkezett be a pénztárhoz. A valóságban a dolog úgy áll, hogy a kistelekiek október 14-én postára tették a levelet, hogy azután a posta egy nappal későbbben kézbesítette ki, arról nem tehetnek az ottani munkások. Vagy azt kívánja a pénztár, hogy táviratilag kérjék az alkalmazottak szavazási igazolványaikat? Hát nem érzi a

pénztár kifogásának indokából, hogy nevetséges az indokolása. Valamennyien tudjuk, Kisteleken is igen jól tudják, hogy egyszerűen azért nem kaptak igazolványt, mivel Kisteleken valamennyien ellenzéki lisztával szavaztak volna. Az a három szavazó sem kérte az igazolványát, akik leszavaztak, de mert azok biztos voksok voltak, hát kaptak igazolványt.

Valóságos szócsatákat kellett vívni a vidéki munkásoknak, hogy szavazási igazolványukhoz juthassanak. Akiről tudták, hogy ellenzéki, azt mindenféle hamis kifogásokkal utasították el. Ha az illető munkaadói igazolvánnyal akart leszavazni, akkor azt meg azon a címen nem fogadták el tőle, mert már több mint öt napja dolgoztak annál a munkaadónál, aki részükre kiállította. Az alapszabály és a hirdetmény világosan kimondja, hogy akik kértek igazolványt, de azt bármi oknál fogva nem kapták meg, azok a munkaadó által kiállított igazolvánnyal szavazhatnak. A szabályzat ezen világos intézkedése dacára sem engedték a munkásokat szavazni.

Sándorfalváról és Csongrádról még máshol fogunk írni.

Hiába volt az ellenpárti munkáltatóknak minden aljas furfangja, mégis 129 vidéki munkás adta le szavazatát mellettünk. Annyira már nem mert menni a betyár társaság, hogy senki se adhassa le szavazatát az ellenzékre.

A pénztár vezetőségének ezen kritikán aluli eljárásából a vidéki munkások megtanulhatták, hogy nekik a szociáldemokraták mellett a helyük, mert csak a szocialista munkásságra bízhatják nyugodt lelkiismerettel az ügyeiket. Különben majd alkalmuk lesz ismét meggyőződni a vidékieknek, hogy a jelenlegi zsebrák-társaság mennyire képviseli az ő érdekeiket.

Szavunk van még a vidéki munkássághoz amiatt is, hogy nem valamennyen tették meg kötelességüket. A hozánk beérkezett meghatalmazási ivekből és a hangulatból megállapítottuk, hogy kevés érdeklődést tanúsítottak a választás iránt. Sokkal többen dolgoznak a vidéken, mint amennyien jelentkeztek összesen igazolványokért. Pedig ha valakinek érdekében áll a pénztári rendszer-változtatás, ugy a vidéki

érdek az, amely azt parancsolja, hogy „adj uram isten, de mindjárt“. A legközelebbi alkalommal fokozottabb mértékben kell megtenni mindenkinek a kötelességét, mert mindaddig, amíg nem az ellenzéki emberek befolyása alatt áll a pénztár vezetése, mindaddig a pénztárnak kisebb gondja is nagyobb lesz annál, hogy valamit is tegyen a vidékiek érdekében.

Csongrádon különösen szép munkát fejtettek ki az érdekelt munkások, ezt itt is konstatálhatjuk, ha szavunk van őhözájuk, az csak az lehet, hogy épen azok, akikre legjobban számítottunk, azok mozogtak nehézkesen. Sokkal elevebbnek kell lenni az embereknek akkor, amikor a kapitalisták raffinériájával szemben kell dolgoznunk.

Szavazatok összes eredménye:

	Szegedről	Vidékről	Összesen
Szavazatot kaptunk	1759	129	1888
Ellenünk szavaztak	1646	948	2594
Leadatott összesen	3405	1077	4482 szavazat.
Eltépett volt		2	szavazat.

Mennyi munkást hajtottak fel a gyárak igazgatói?

Grüner és Varga	100
Keramitgyár (postán)	120
Gázgyár	150
Közuti villamos	300
Két Back-malom	200
Kefegyár	80
Gyufagyár	90
Pick szalámigyár	70
Winkler-fűrészgyár	130
10 Löwy-fűrészgyár	100
Milkó-fűrészgyár	80
Tüzoltó személyzet	70
Köztisztasági telep	120
Városi alkalmazottak	70
Szabó-szövetkezet	50
Cipész-szövetkezet	100
Kendergyári tisztviselők	50
18 Szervezetlen nyomdákából	170
Felhajtottak összesen	2050

munkást, akik valamennyien a gyári csoportban szavaztak. Minthogy ennél a csoportnál ellenünk 1215 szavazat adatott le, azonkívül a fel nem hajtottak részéről is leszavaztak ellenünk körülbelül 60-an, megállapítható, hogy a felhajtott munkások között folytatott agitáció javunkra körülbelül 450 szavazatot hozott.

A fenti kimutatást azért közöljük, hogy tudja meg Szeged város munkássága, kiket kell felelőssé tenni a betegsegélyző pénztár rosszaságáért.

Szavunk a felhajtott munkásokhoz.

A fentiek a legszomorubb számoszlopok, mert ezek világosan bizonyítják előttünk, hogy még milyen sokat kell tennünk az emberek önállóságának érdekében. Tizenharc ipartelepről több mint 2000 alkalmazottat hajtottak föl a munkásnyuzók. 2000 szolgálkú ember, aki még mindég nem tudja fölsmerni osztályhelyzetét. Óriási tömeg, akik rengeteg kincseket keresnek nehéz munkájuk által, akik fényes életet biztosítanak a munkásnyuzó gazdáiknak, nekik azonban nyomorogni kell silány bérükből. Ez a hatalmas tömeg még mindég nem akarja meglátni vagy nem is látja az osztályharc szükségességét, mely alapon a szociáldemokraták küzdenek a munkabér uzsorások ellen.

Mit gondolnak a fölhajtott munkások, hogy nem a leggyámoltalanabb éhietelenségüket árulták el azzal, hogy le engedték magukat a lábukról kapni? Amidőn ezt a munkálatók megtehették, egyuttal bizonyosak lettek afelől is, hogy ezek az emberek helyzetük javítása érdekében sem tudnak semmit sem tenni. Jó hosszú ideig nyugodtan lophatják a munkások által teremtett munkaeredményeket a kapitalisták. Tudják, hogy szolganépségük nem mer ellenük fellépni bérkövetelésekkel és egyéb más emberi jogok érvényesítésével.

Pirult az arcunk, amikor e felnőtt emberek gyávaságát láttuk. Nagy bajuszu, munkától megöregedett sok munkás reszkető térddel állt a hajcsárja előtt és kérte, hogy adná oda neki a szavazási igazolványát a huligánok szavazó-

lapjával együtt. Az emberi önállóságnak semmi nyoma. A legsiralmasabb látványt azonban a gázgyár, közuti villamos és városi alkalmazottak felhajtott munkásai nyújtották. Nem volt vigasztalóbb a tüzoltószemélyzet és a nyomdákban dolgozó szervezetlen munkások viselkedése sem. A milliós villamos társaság alkalmazottjai annyira elvesztették a fejüket, hogy majdnem kezet csókoltak egy-egy felebbvalónak. A tulajdonukat képező igazolványukat nem is kapták kézhez, csak akkor, amidőn már a szavazás előtt állottak.

Sokszor hallottuk ezektől az idős munkásoktól a panasz jajszavát, hogy így nem tudnak, úgy nem tudnak megélni silány fizetésükből, hogy állandóan ki vannak téve a büntetések sokaságának, ami ellen nem tudnak semmit sem tenni. Ha mindég ily gyáván fognak viselkedni, mint a mostani választásnál, akkor bizony semmi kilátásuk sincs arra, hogy a jelenlegi türheterlen állapotuk megváltozzon. Tessék csak egy kicsit talpra állni és szervezkedjenek osztálytudatosan, majd meg fogják látni, hogy azonnal máskép lesz minden.

Amikor azt kérdeztük a felhajtott szerencsétlenektől, hogy miért engedik magukat így orruknál fogva vezetetni, miért lesznek munkásárulók, azzal az élhetetlen kifogással álltak elő, hogy meg lett parancsolva mindenkinek ez a viselkedés az elcsapatás terhe alatt.

Bármennyire méltányoljuk is az adott szomorú helyzetet, kifogásaikat még sem fogadhatjuk el, mert az nem lehet helytálló kifogás. Nem pedig azért, mert minden munkáltató csak addig tartja alkalmazottait, amíg munkát tud adni, amíg alaposan ki tudja zsákmányolni munkását. Amidőn nincs munka, így is, úgy is könyörtelenül kidobja őket az utcára. A kapitalista erkölcstelen gondolkozásnak legfényesebb példáját a fűrészgépek és a téglagyárak tulajdonosai adják. Most, ahogy ezeken a helyeken megszűnt a munka, bizony százával dobják az utcára a családos embereket télviz idejére. Ha mellettünk foglaltak volna állást, akkor sem lett volna más helyzetük a munkaviszonyt illetőleg, de legalább a betegsegélyző pénztár a övéké lett volna, így azonban sem munka, sem munkabér, sem a pénztári vezetéssel nem ren-

delkeznek. Sőt céltudatlan viselkedésükkel még testvér-
 árulókká is kellett lenniök.

Hát érdemes volt gyávának lenni!?

Máskor kevesebb szolgálalküségét kérünk és annál több
 bátorságot és öntudatot.

A munkás minden pillanatban ki van téve a kidobás
 veszedelmének, még abban az esetben is, ha nem testvér-
 áruló. Bebizonyosodott, hogy nem érdemes gyáván meg-
 hunyászzkodni, de mindég csak a munkásságnak van abból
 előnye, ha valamennyien emberi módon viselkednek.

Figyelmükbe ajánljuk a fõnt elõsorolt félhajtott munká-
 soknak, hogy szervezkedjenek kizsákmányolóik ellen, mert
 csak a szervezkedéssel tudnak maguknak emberségesebb
 helyzetet teremteni.

Villamosok alkalmazottaitól hallottunk eddig legtöbb
 panaszt, helyzetük súlyossága miatt. Ők panaszkodnak leg-
 többet a büntetések sokasága és a bánásmód ellen. Azt
 gondoltuk, hogy na most majd ezek az elkeseredett emberek
 meg fogják bosszulni a rajtuk esett sérelmet és tiltakoznak
 minden olyan beavatkozás ellen, amely illetéktelenektõl jön.
 Mégis azt láttuk, hogy bizony csak panasz maradt a panasz,
 de ellene férfiasan egy sem mert tenni.

Meggyõzõdtünk arról is, hogy sem a városi alkalma-
 zottak, sem a tüzoltõszemélyzet, sem a villamos alkalmazottai
 nem mertek cselekedni. Valamennyien a gyárigazgatók által
 nyomatott szavazólappal szavaztak. Most már ezután ne
 merjenek panaszkodni, legalább is joguk nincs rá a viselke-
 désük miatt, mert amikor tudtak volna segíteni, akkor nem
 segítettek. Ha majd gyermekeik nem kapnak rendes orvosi
 kezelést, ha majd nejeikkel durván bánnak el, ha majd õk
 maguk embertelenséggel találkoznak, akkor csak vessenek
 magukra, mert minden bajnak õk az okai. Semmi joguk sincs
 arra, hogy átkozzák a jelenlegi rendszert, mert ennek meg-
 teremtéséhez maguk járultak hozzá szavazataikkal.

Ne féltsék máskor azt a rongyos állást, mert olyan
 silány díjazás mellett mindenkor kapnak másikat. Ne legye-
 nek máskor annyira begyuladva, mert csak az élheterlen

emberek tulajdonsága a féltés. Máskor ne álljanak felebbvalóik parancsa mellé, ha az az ő érdekeik ellen van, hanem férfiasan mondják meg valamennyien: semmi köze az urnak a mi ügyünkhöz.

Saját érdekünk . . .

„Saját érdekünk követeli . . .“ jelszóval terrorizálták a szegedi szervezeten munkásokkal dolgozó nyomdatulajdonosok az alkalmazottaikat a becsületes munkásság törekvése ellen. A betegségélyző pénztár itt sem küldte ki az alkalmazottaknak a szavazási igazolványt, hanem a főnökök kapták azt kézhez. Minthogy ezekben a nyomdában dolgozó alkalmazottak szervezeten kívül vannak, tehát semmiféle ellenállást sem tudnak kifejtteni kizsákmányolóikkal szemben, tünni voltak kénytelenek, hogy őket az orruknál fogva vezessék. Nem lehetett nekik beszélni, mert akkor fekete lisztára kerülnek és ki vannak dobva. A főnökök tudják, hogy a náluk alkalmazottak igen megszorult emberek, akiknek az egész világból csak Szeged létezik rájuk nézve, tehát ezt a helyzetet ki is használják ellenük minden olyan alkalommal, amikor munkásérdekek elnyomásáról van szó. Az egyensúlyt biztosítandó, azt teszik, hogy egynéhány kiérdemesült „csalódottat“ néhány koronával „jobban dotálnak“, azok pedig gondoskodnak ennek ellenében arról, hogy minden mozgási kísérlet el legyen fojtva még csirájában. Innen van aztán az, hogy a szervezeten munkásokkal foglalkozó nyomdában az óriási többségnek silány bére van, pökhendi a bánásmód, a mozgási szabadság el van sikkasztva. Semmi kilátásuk nincs arra, hogy a többi munkásokhoz hasonlóan, az összetartás erejével, a szervezet támogatásával maguknak emberséges állapotokat teremthessenek. Szolgátságban élnek, mindent úgy kell nekik tenni, amint az felsőbb rendeletre kiadatik. Így azután meg lehet érteni, hogy a nyomdatulajdonosok megszorult alkalmazottaikat fel tudták hajtani és ki merték adni az alábbi körlevelet:

„Holnap választjuk a munkásbiztosító pénztár köz-

gyűlési kiküldötteit. Ennek megejtéséhez tartsa mindenki kötelességének d. e. 10 órára itt gyülekezni, hogy csoportosan mehe ssünk szavazni.

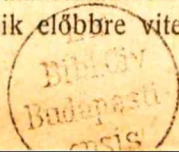
Saját érdekünk követeli, hogy az ide csatolt szavazólappal szavazzunk, mert csak így biztosíthatjuk a munkásbiztosító pénztár zavartalan működését, mely egyaránt érdeke munkás- és munkaadónak.

Várnay L. nyomdatulajdonos.“

Várnay ur és a többi nyomdatulajdonos azt mondja, hogy saját érdekében az alkalmazottai az „ide csatolt“ szavazólappal szavazzanak. A munkáltató mondja az alkalmazottjának, hogy mivel szavazzon! Neki saját érdeke, hogy az alkalmazottakat a választásra befolyásolja, mert amint van munkásérdek, úgy van munkáltatóérdek is. A kettő közül az az érdek győz, amelyik erősebb. A nyomdászoknak az a része, akiknek a fenti felhívás szól, gyengébbeknek bizonyulnak mindenkor a munkaadónál és nem is fog egyhamar megtörténni az, hogy a munkásai érdekei győzzenek. Zavartalan működést óhajtottak a munkáltatók és családjaikkal sikerült is ezt megteremteni. Csakhogy ez a zavartalan működés igen sokba kerül a munkásságnak. Azt nagyon elhisszük, hogy a gyárosok által beprotezsált huligán igazgatóság zavartalanul engedi őket fosztogatni. Hogy is mernének ezek a szegénylegények zugalódní vagy tiltakozni, amikor a zsebrákok kegyelméből ülnek ők bent a vezetőségben. Láttuk a választás idején, hogy az ő érdekükben egyetlen munkás sem dolgozott, mindenhol csak a munkáltatókat láttuk.

Allást ígérnek az ellenzék vezetőinek.

Jóleső érzéssel kell konstatálnunk, hogy a mai korrumpált közéletnek akadnak kiválóságai, akik nem engedik magukat az aljasság fertőjébe belerántani. Mert, hogy az erkölcs-telen érzelmű és célu emberek azt szeretnék, ha mindenki hozzájuk volna hasonló, az csak természetes. Ezek úgy gondolkoznak, hogy ha már ők romlott lelkiük, más se legyen náluknál különb. Nincs az ilyen aljas alakoknak semmi nemes céljuk, mint csak az ő egyéni érdekeik előbbre vitele, ha az



sok ember nemes ideáljának letörésével jár is. A pocsolyában fetregő azt hiszi, hogy mindenkinek ott van a helye és el sem tud hitványságában képzelni tisztességes érzelmű férfiakat.

Ennél a választásnál sok olyan gyalázatossággal találkozunk, melyek nemes törekvésünkben csak megerősítettek, amelyek fokozottabb mértékben buzdítanak bennünket a mai gyalázatosságok elleni küzdelemre.

A korrupciónak egyik példánya az is, melyet most felfedezni alkalmunk van.

Kiss Gyula pénztári tisztviselő levelet írt Csongrádra Szabados József-takarékpénztári tisztviselőnek és állást ígér neki nagy titokban. A levél szeptember 4-én kelteződik, tehát akkor, amikor nyilvánosságra került, hogy új választás lesz. Megtudták, hogy Szabados a jelenlegi pénztári kormányzatnak ellensége, mivel látja, hogy tagtársai mennyire be vannak csapva és mily sokat kell nekik nézkülnöznöni a pénztári rossz vezetés miatt. Szabados az ellenzéki mozgalomnak igazán megbecsülhetetlen, önzetlen bajnoka Csongrádon. Ugy okoskodtak az ellentáborban, hogy ezt a sokat tehető ellenzéki embert le kell venni a lábáról. Hogy az ellenfél célját elérhesse, az állásígérés eszközéhez folyamodott. Egyet azonban elfelejtettek a kapitalista urak és pedig azt, hogy Szabados sokkal függetlenebb, sokkal becsületesebb ember, semhogy holmi Judáskodással el lehetne téríteni becsületes meggyőződésétől.

Amidőn Kiss Gyula nevezetű pénztári hivatalnoktól az írásos ajánlatot megkapta, csak mosolygott egyet és tovább dolgozott elvének érvényre jutása érdekében. Megpróbálták ezután szóval kapaticálni, de ez sem ment. Így tehát kénytelenek voltak önzőcéljaik elérése végett valami Tánchos Lukács megszólításra hallgató városi tisztviselőt megfogni, aki hajlandónak is nyilatkozott az ellenzéki munkások letörésére irányuló mozgalom élére állani. Hogy neki mit ígértek és ő mit kapott, azt csak ő tudja. Azt azonban már előre is merjük mondani, hogy semmiért nem tette. Legalább Csongrádon Tánchos uramat nem úgy ösmerik, aki a neki füttyült nótára ingyen táncolna. Nem tartozik azok közé az emberek közé, aki oda állhatna Szabados mellé versenyezni.

Amit Szabados nem tett meg, azt elvégezte Tancos Lukács.

A levél ugyan roppant fogadkozik, hogy ne tessék szólni senkinek, majd ő — Kiss Gyula — elintézi az igazgatóval. Nekünk azonban az a véleményünk, hogy erről az igazgató is tudott, tudtak mások is. Különben Kiss sem mert volna ilyen ajánlatot tenni, ha valami barátság nem fűzné őt az igazgatóhoz.

A gyönyörű kis levél pedig szól a következőképpen:

Szeged, 1913 szept. 4.

Igen tisztelt Uram!

Azt hiszem, van tudomása arról, hogy a szegedi kerületi munkásbiztosító pénztárt Csongrádon Kovács Elemér jegyző ur képviseli, illetve ő a pénztári megbízott.

A múlt hónapban két hétig Csongrádon voltam felülvizsgálni és azt tapasztaltam, meg maga Kovács jegyző ur is megmondta, hogy nagy elfoglaltsága miatt nem igen bír megfelelni feladatának. Én nagyon szeretném, ha Ön a pénztári megbízotti állást elvállalná. A javadalmazás a befolyt járulékösszeg 5⁰/₀-a, ami kitesz évenként körülbelül 1000 koronát. Az igazgató ur a megbízást átadná Önnek, ha én ajánlanám. Kérem ennél fogva postafordultával nyilatkozni. És ha elvállalja, akkor én átmenéek Csongrádra és bevezetném a dolgokba. A kezelés nagyon egyszerű. Önnek mindennap kellene hivatalos órát tartani, mondjuk délután két óra hosszat, vagy ahogy Önnek könnyebb volna, azt majd meglátnánk.

Kérem b. válaszát, mert ha elvállalja, úgy nem nézek más után. Az igazgató ur se, meg más se tud a dolgról, hogy én Önt ajánlani akarnám, azért ne tessék szólni a dolgról senkinek se, nehogy Kovács urnak a fülébe menjen, mert még a dolog nem aktuális, addig nem akarnám, hogy Kovács ur tudjon a dolgról.

Szives válaszát kérve, maradok teljes tisztelettel

Kiss Gyula,

pénztári tisztviselő

Szeged, Maros-utca 24.

Ez a Kiss Gyula volt az, aki Sándorfalván a választás napján kint járt, ahonnan 79 szavazatot hozott be az ellenzék ellen. A sándorfalvai dolgról azonban máshol irunk.

Az osztályküzdelem tükörképe.

Most megtanulhatták a szegedi munkások, hogy mi az osztályellentét. Láthatták a választás idején, hogy a kizsákmányolók milyen görcsösen ragaszkodnak kiváltságos előnyükhöz. Nekik érdekük az, hogy az osztálytudatos munkásság sehol se tudjon érvényesülni, mert csak akkor szabad nekik a lopás. Hogy céljaikat elérhessék a munkásság törekvései ellen, kijátszották a szervezetlen munkásságot. Felhasználták a munkás ellen a munkást. Be kell látnia mindenkinek, hogy a hatalmasok tulkapásaival szemben nincsen más fegyver, mint a munkásság szervezett ereje. Minden gyár munkásságának továbbra is céltudatosan kell szervezkedni, hogy hasonló támadásokat sikeresen vissza tudjon verni, helyzetét meg is tudja javítani.

Világossá vált minden munkás előtt, hogy a gyárosok nemcsak hogy semmit sem adnak ingyen és jószántukból, hanem még azt is el akarják venni, amihez a munkásság a jogot már régen megszerezte. Mindenéből ki akarják forgatni a munkást, hogy nekik annál több legyen. Az a harc, amelyet a munkásság folytat jobblétének megteremtése érdekében, osztályharc és mindig az lesz a győztes, aki erővel jobban bírja. A szegedi gyárakban dolgozó munkások gyenge szervezettségüknél fogva gyengébbek, tehát győztek a kizsákmányolók. Szervezkedjenek a munkások, legyenek összetartók, segítsék egymást minden alkalommal, akkor nem történhet majd meg hasonló gázság.

A választási visszaélések tükre.

Azt mondja az Országos Pénztár alapszabálya, hogy a pénztár tagjai meghatalmazással is kikérhetik szavazati igazolványukat. A munkásság ennek alapján saját körében körözött is meghatalmazásokat, amelyeket több mint 3000 tag irt alá. A meghatalmazásokat rendes időben a pénztárhoz juttattuk abban a reményben, hogy azok alapján a pénztár tagjai megkapják igazolványaikat. Csalódtunk. A pénztár

vezetősége nem tett eleget ebbeli kötelességének, mert százával jelentkeztek nálunk a munkások, akik nem kaptak igazolványokat. Sem a meghatalmazottaknak, sem a meghatalmazóknak nem küldték ki.

Szándékosan küldte ki a pénztár a munkáltatóknak a szavazóigazolványokat. Már ez előre meg volt beszélve. A pénztár mindig a kezére járt a felhajtó gyáraknak, az ellenzéki munkások mozgalmát pedig állandóan nehezítette.

A közuti villamos.

Ez a derék társaság sem maradt a többi munkásnyuzó gaszágai mögött. Itt még meg sem próbálták az alkalmazottak véleményét kikérni, hanem egyszerűen mindenkinek meg lett parancsolva elcsapatás terhével, hogy aki vasárnap reggel nem jelentkezik a városháza emeleti termében az igazolványának elkérése végett és aki nem szavaz az ellenzék ellen, az magának tulajdonítsa a következményeket. Meg is jelent mind a 300 alkalmazott. Ugy szavaztak, mint a parancsolat: fej és ész nélkül. A társaság a választási irodáját felállította a választási helyiségben és ott Keck és Kovács pályafelügyező osztogatta a hivatalos szavazólapokat, valamint tőlük kapták meg az alkalmazottak az igazolványokat is. Közbe-közbe pedig odament Letenóczky és Rosenfeld főtisztviselő meggyőződni, hogy az engedelmes báránycsapaták felterelődtek-e. A szavazóurna előtt Letenóczky ellenőr vette el a szavazólapokat minden alkalmazottól, nehogy akadjon olyan is, aki ellenzékivel szavaz, míg az urna előtt ellenőrző közegként Rosenfeld Richárd igazgató helyezkedett el. Ment is a szavazás, mint a parancsolat.

Tüzoltók.

Papp Ferenc tűzoltó főparancsnok sokkal ötletesebben csinálta a maga kis dolgát. Ő meg még helyet is megkínálta a szavazókat. A város összes alkalmazottai, körülbelül 230 ember felett ő parancsnokol. Ő a főszemetes, főcsatornapucoló, főhajdu, főtüzoltó, főlocsoló, főpöcér és főszintér. Akik ilyesféle minőségben vannak alkalmazva a városnál, azoknak ő a főistene. Szóval nagyhatalom. A választás előtti

napon kiadta ukázát, hogy vasárnap mindenki a tűzoltólaktanyában teremjen, „mert aki nem, annak jaj“. Meg is jelent félelmében valamennyi. Ott voltak az összes tűzoltók és a sintérek valamennyien.

Ez az ur a szavazás ideje alatt állandóan bent tartózkodott a teremben és szedte el a szavazólapokat. Hogy ez biztosabban és eredményesebben menjen, mindenkit leültetett a teremben és úgy szedte el az ellenzéki szavazólapokat az alantásaitól.

Az elnöki pimaszkodás.

Felháborító volt az a hallatlan visszaélés, amit egyik másik elnök véghez vitt. Jöttek hozzánk panasszal a munkások százai, hogy az elnök nem engedi őket leszavazni. Az igazolványokat elvették igen soktól és eltépték. Volt olyan tag, aki azt mondta, hogy őtöle elvette ugyan az elnök a munkaadói igazolványt, de nem engedte leszavazni. Egyiket azért utasították el, mert nem volt az igazolvány lepecsételve, a másikat azért, mert le volt pecsételve és így tovább, mindig találtak valami kifogást, amellyel meg lehetett fosztani a sok munkást a szavazójogától.

Az ipari csoportnál.

Itt Biedl Samu dr, Löwy-fűrészgári igazgató elnökösködött. Ez az ur volt az ellenünk szervezkedő gyárosok fővezére. Ő eszelte ki mindazokat a gázságokat, amelyekkel leszavaztattak bennünket. Ő csavarta az ujjai köré az egész pénztári adminisztrációt. Neki ugrált mindenki. Ő volt az a pártatlan választási elnök. Ő már nemcsak azt tette meg, hogy nem engedett leszavazni, hanem széjjeltépte a szavazási igazolványát az illető ellenzékieknek. Amikor a délig dolgozó munkások 2 óra felé szavazni akartak, hirtelen zárórát tűzött ki suttymban és vége lett a szavazásnak. Ez a bájos alak tudta, hogy a borbélyoknál és a többi délig dolgozó kismestereknél dolgozók valamennyien ellenzékiek, tehát jónak látta nem leszavaztatni őket. Ezzel a hamissággal több száz munkás üttetett el a szavazati jogától. Ez az uracska volt ám pártatlan elnök!

Nem tett azonban kifogást az ellen egyik „elnök“ sem, amiért az inasok is szavaztak. Persze csak azokról az inasokról van szó, akiket felhajtottak, mert másnak még véletlenségből sem igen adtak. Csak egyedül a cipőtermelő szövetkezetből 18 inast hajtottak fel Vékes iparkamarai jegyző vezetésével.

Még egyszer Csongrád.

Csongrádon majd mindenki ellenzéki volt. Nem kapott ott a huligán banda még 10 szavazatot sem. Mégis amikor az összeolvasás Szegeden megtörtént, kitünt, hogy az ellenzéki lapok nagyrésze el lett lopva a csomagból és helyette a huligánok szavazólapja van benne.

Csongrádon Kovács nevű pénztári tisztviselő tartózkodott kint. Nagyban erőlködött, hogy meggyurja az ottani ellenzéket, ami ugyan neki nem sikerült. Táncos Lukács nagyban táncolt, de mind hiába. Hogy győzelem legyen Csongrádon a huligánoknak, fogták magukat és rendeztek egy bohózatot, mely a következőkép játszódtott le.

A szegedi pénztárhoz feltört állapotban érkezett meg a csomag. A feltört csomagot átadta a pénztár Kovács nevű tisztviselőnek, hogy vigye vissza Csongrádra. Kovács hóna alá kapta a szavazatokat és mint aki malacot lop, csak úgy vitte vissza Csongrádra. Ott összehívatta a szavazatszedőbizottságot, hogy konstatálják a csomag érintetlenségét. Persze, hogy konstatálták. Erre kibontották, becsomagolták és visszaküldték Szegedre. Ez a története a több száz ellenzéki szavazólap eltűnésének.

És Biedl Samu pártatlan elnök ezt mind tudta és Biedl Samu pártatlan elnök ezt komoly képpel tudomásul vette.

Sándorfalva

olyan mint a többi falu. Az emberek szegények. El vannak foglalva a maguk bajával és nem törődnek semmivel sem. Vasvillával kell a falun az embereket valamilyen közügyben megmozgatni. Mindezeket tudva, mégis a legnagyobb meglepésünkre 79 szavazat érkezett be Szegedre postán. szépen

összehajtogatva, nehogy azt merje hinni valaki, hogy azok a huligán-szavazólapok még emberkézben is voltak. 79 szavazat Sándorfalváról! Nem hittünk magunknak, hogy ébren vagyunk-e. De amidőn egymást összecsipkedtük, konstatáltuk csak, hogy bizony élünk. Mi pedig még ennek dacára sem hittünk, hanem kimentünk Sándorfalvára. Járjuk a falut, kérdezzük a segédeket, hogy szavaztak-e 19-én, alig akad egykettő. Felírtunk vagy 40 nevet, akik nem szavaztak. Kérdeztük, hogy a pénztártól ki volt kiküldve. Mondják, hogy valami *Kiss Gyula* nevű ur. Áhán! Most már azonnal tisztában voltunk a 79 szavazattal. Ez az a *Kiss Gyula*, aki az igazgató barátja. Aki veszekedettül haragszik a szociálistákra. Ez az az ur, aki levelet irt Csongrádra, hogy egy állást elkináljon Szabados József ellenzéki vezérembernek.

Most már értik ugy-e, hogy miért jött be Sándorfalváról 79 szavazat.

Rendőrök a választáson.

Választások idején minden tisztességes eszközökkel dolgozó és szándéku párt úgy intézi agitációját, hogy ne legyen a rendőrség támogatására szorulva. Aki már a rendőrség támogatásával tud csak szavazatokat a maga részére biztosítani, az a párt egyszer és mindenkorra kompromitálva van.

Az ellenzéki bizoltság a rendőrfőkapitánynak írásban, a nyilvánosság előtt bejelentette szándékát. mivel tudtuk előre, hogy a rendőrség sem fogja megtartani pártatlanságát. Épen ezért idejekorán a nyilvánosság elé rángattuk a rendőrséget. Sikertült is kiugratni a rendőrséget a bokorból. Bejelentésünkre a következő válasz érkezett:

Szeged szabad királyi város rendőrkapitányi hivatala.

31,314/1923. szám.

Határozat.

Varga Ferenc és társai szegedi lakosoknak a folyó évi október hó 19-én tartandó munkáspénztári választások tárgyában tett bejelentését tudomásul veszem azzal, hogy az abban említett pirosjelvényes intézőség és rendezőség sem a választási épület előtti téren, sem pedig magában

a választási épületben nem tartózkodhat, ott mint ilyenek, rendelkezési, intézkedési jogokat nem gyakorolhat, mert ezen helyeken a rend fentartását kizárólag a rendőrség fogja ellátni.

Erről Varga Ferenc és társait (Mikszáth Kálmán-utca 22.) értesitem.

Szeged, 1913 október 13.

Somogyi, rendőrfőkapitány.

Másnap felmegyünk a főkapitányhoz megkérdezni, hogy nem-e viccel. Mert nem akartuk elhinni, hogy egy rendőr meg merje tiltani a választóknak, hogy hol tartózkodjanak. Épen azért jelentettünk be 150 tagu rendező-bizottságot, hogy a rendzavarást elkerülhessük és hogy a munkások választásánál ne lábatlankodjék rendőr. Hiába volt minden tiltakozásunk, mert a választásig megmaradt reakciós felfogása mellett a főkapitány.

Sőt hogy a zavart még jobban tetézzé, a választás előtti nap délután 3 órakor az első végzést követte egy másik, amelyikből már igen kiérzik a Biedl Samu igazgató.

Ez a diszes kis végzés szól a következőképpen:

Szeged szabad királyi város rendőrkapitányi hivatala.

32,259/1913. szám.

Szervezett munkások vezetőségéhez!

A holnapi, október 19-iki munkáspénztári választásokhoz a választás elnökének szóbeli közlése szerint az egyes nagyobb iparvállalatok munkásai nagyobb csoportokban fognak felvonulni a választási helyiségbe. A szocialista munkásság vezetői ama kérelmének, hogy az ekként az utcákon át felvonuló munkások tekintetében engedjem meg, hogy a szervezett munkásság szavazólapokat osztogathasson a vonuló csoportokban, — helyt nem adok és a felvonulás bármilyen zavarását megtiltom. E rendelkezésem indoka az, hogy miután a felvonuló csoportok, vagy azok kisebb-nagyobb része és a szervezett munkásság közt a megválasztandók személye tekintetében ellentétes vélemények állhatnak fenn, egészen bizonyos, hogy ez összeütközésre, az utca rendjének háborítására és esetleg más büntetendő cselekmények elkövetésére is vezetne.

Mikor az ilyen felvonuló csoportok a választás épülete elé értek és megállottak, a rend fentartása szempontjából már semmi kifogásom nincs, hogy ott és akkor — természetesen a törvény által nem tiltott módon — szavazócédulákat osztogassanak és korteskedjenek.

Szeged, 1913 október 18.

Somogyi, rendőrfőkapitány.

Mint ahogy délután már a városnál nincs hivatalos óra és mint ahogy a főkapitány úgy rendezte el a dolgát, hogy a jogorvoslatot már csak a választás után lehessen keresnünk, nem tehattünk egyebet, mint ahogy megfelelőztük írásban a végzést. Eddig még válasz nem érkezett. Hogy az illetékes fórumoknak is legyen tudomásuk a szegedi kerületi pénztári választásokról és az itt történő visszaélésekről, meg azután, hogy felebbezés esetén mi tisztán álljunk a pénztár hivatalos pártjának gázságaival szemben: a belügyminiszteriumba a következő táviratot menesztettük:

Belügyminiszterium Budapest.

Rendőrkapitány ma megtiltotta, hogy a holnapi pénztári választáson szavazólapokat osztogathassunk. A Főkapitány törvényellenesen korlátozza az agitáció és a választás szabadságát.

Varga Ferenc.

Távirati panaszunkkal a mungó belügyminiszternél annyit értünk el, mintha a sóhivatalhoz fordultunk volna.

Egyidejűleg értesítettük az Állami Hivatalt is, meg az Országos Pénztárt is, hogy milyen gázságokat visznek véghez Szegeden.

Ugy az Országos Pénztárhoz, mint az Állami Hivatalhoz azonos szövegű távirat ment, melynek szövege a következő:

Választás intézősége rendőrügyet csinált a küldöttválasztásból. A pénztár visszaélt hatalmával, mert az igazolványokat a munkáltatóknak adta ki, akik még most sem osztották szét a munkásaik között. A rendőrség pedig megtiltotta végzésileg a szavazólapok osztogatásának szabadságát.

Varga Ferenc.

Persze, hogy az Állami Hivatal nem tett semmit sem. De hogy az egész választási piszkosságokba vegyüljön egy kis humor is, az Országos Pénztártól néhány napra értesítést kaptunk, hogy táviratunkat átküldték — *az Állami Hivatalhoz.*

Mi a további teendők.

Nem szabad senkinek sem elveszíteni a fejét, amiért a tőkepénzesek legyőzték a munkásokat. Nem szabad bele nyugodni semmibe sem, mert akkor igazán el van veszve a munkásság. Most már valamennyiünk előtt világos, hogy mi okozta a veszteséget. Igyekezni kell valamennyi munkásnak a hiányokat pótolni, alaposan meg kell erősíteni szervezetünket, minden egyes munkást meg kell szervezni. Fokozottabb mértékben kell tanulni mindenkinek, minden elnyomott testvéremnek tudományosan készült szociáldemokratának kell lennie. A szakszervezetekben olyan életnek kell megkezdődni, amilyen még Szegeden nem volt. A vezetőségeknek minden alkalmat fel kell használni a szervezetlenek megszervezése végett.

Felebbezünk.

A szegedi munkásság nem hagyhatja szó nélkül azt a sok gázságot, amelyet vele szemben elkövettek, éppen ezért úgy határoztunk, hogy az Állami Munkásbiztosító Hivatalhoz felebbezéssel élünk, kérjük felebbezésünkben, hogy a választást semmisítse meg.

Felebbezésünk szövegét az alábbiakban ismertetjük:

Nagytekintetű Állami Hivatal!

Az 1913. évi október hó 19-én Szegeden végbemenő közgyűlési kiküldött-választás ellen ezennel tisztelettel felebbezéssel élünk és kérjük a Nagytekintetű Állami Hivatalt, méltóztatásuk panaszunkat megvizsgálni, tanuinkat kihallgatni, a pénztár ellen vizsgálatot tartani és az egész választást megsemmisíteni s az Állami Hivatal kiküldött tisztviselőjének

vezetése mellett új választást elrendelni; a netalán felmerülő vitás kérdéseket rendeletileg tisztázni.

Az egész választási aktus szabálytalanságát a következő ténykörülmények igazolják:

1. A választási igazolványt kikérő meghatalmazottaknak egyáltalán nem, a meghatalmazóknak pedig csak részben küldte ki a pénztár a szavazási igazolványokat, ami által több százan elestek a szavazástól.

2. A szavazási igazolványokat a pénztár nem az illető alkalmazottaknak, hanem a munkáltatóknak, vagy a gyári irodáknak küldte ki, azzal a meghagyással ugyan, hogy osszák ki az alkalmazottaik között, de ezt a gyárak legnagyobb része nem osztotta ki. Sok gyár munkásai csak szombaton este, még több pedig csak vásárnap reggel kapta azt a kézhez.

Megfenyegették a gyárak az alkalmazottaikat, hogyha (vásárnap) 19-én meg nem jelennek a gyárban és fel nem engedik magukat hajtani, akkor el lesznek bocsátva, minél fogva kénytelen volt a munkásság tűrni, hogy a gyárak vezetői visszatartsák az igazolványokat és nekik azt csak a szavazás megkezdése előtt néhány órával, illetve a szavazási teremben adják ki.

3. A közuti vasut igazgatósága körülbelül 300 alkalmazottjának pedig csak akkor adta ki az igazolványt, amikor az illető már a szavazás előtt volt. A szavazási terem kijáratánál, mert ott mentek be a közuti vasut alkalmazottai az urnához, állottak Keck ellenőr és Kovács pályafelügyelő, akiknél az alkalmazott a jelentkezés után megkapta igazolványát és egy szavazólapot. Az urna elé érve, itt Lehóczky ellenőr vette át az alkalmazottaktól a szavazólapokat és ő dobta be az urnába. Mindezeket közvetlen az urna mellett állva ellenőrizte még Rosenfeld Richárd közuti vasuti mérnök is.

4. Papp Ferenc tűzoltóőparancsnok állandóan benn tartózkodott a szavazási helyiségben, amíg a felügyelete alatt levő alkalmazottak szavaztak. Leültette őket a szavazási helyiségben, megnézte mindenkinél a szavazólapot és akinél nem azt találta, ami neki tetszett, attól elvette, kicserélte és személyes sulyánál és ellenőrzésénél fogva kényszerítette az alkalmazottakat, hogy hogyan szavazzanak.

5. Volvovits Dezső kereskedelmi alkalmazott állandóan a teremben tartózkodott és korteskedett, holott ő a kereskedelmi csoporthoz volt valaminek beosztva.

6. A munkaadó által adott igazolványokkal az elnökök

csak elvétele engedtek szavazni és különböző hamis ürügyekkel lettek megfosztva az alkalmazottak a szavazási joguktól.

7. Az ipari csoportnál a zárórát olyan időre tűzték ki, hogy annak lejártá pontosan összeessen azzal az idővel, amikor a borbélyok és egyéb más délig dolgozó alkalmazottak szavaztak volna, minélfogva rendkívül sok, több százra menő alkalmazott el lett tűtve a szavazás lehetőségétől. A záróra kitűzése nem lett kihirdetve.

8. A pénztár rendkívül sok tanoncnak szavazási igazolványt adott, így például csak a szegedi cipőtermelő szövetkezettől egyszerre 18 tanoncot szavaztatott le Vékes iparkamarai jegyző, Csik Mihály, Huszár Imre és Nagy Lajos.

9. Az állami kotrótelep az ország különböző helyeiről csomagosan, postán küldött be 600 szavazólapot. Volt olyan csomag amelyben külső boríték nélküli szavazólapok voltak. Igen sok olyan szavazat volt, amely már 17-én leadatott, amit az október 18-iki postabélyegző bizonyít. Volt sok olyan szavazat, amelynek borítékján csak a szavazó neve és a két tanu szerepelt, de nem volt aláírva a szavazó által. A csomagban küldött borítékok száza nem voltak lezárva, hanem azt a pénztár egyik tisztviselője ragasztotta le. Volt sok olyan boríték, amelyen egy írás volt minden név.

10. Szegedről és környékéről csomagban olyan szavazatok érkeztek, amelyek már október 18-án lettek feladva.

11. A szegedi keramitgyárban és a Tápé község (Szeged-belhatár) mellett levő kotrótelep munkásai között ki sem osztották az igazolványokat, hanem egyenkint behívták az irodába az alkalmazottakat és ott elébe tették a borítékot, hogy írja alá és az irodából küldték el csomagban a szavazólapokat.

12. Rendkívül sok borítékos szavazat volt, amelynek egyrészében benne volt az igazolvány, a másiktól pedig hiányzott.

13. Szegeden és a város határában lakó alkalmazottaktól postán beküldött szavazólapokat azzal az indokkal fogadott el a bizottság, hogy nevezettek a gyárban laknak, vagy pedig a város határában levő Rókusi fekete földéken van a lakásuk.

14. Amidőn az ellenzék bizalmiférfiai a szavazatok összeszámlálása alkalmával a csomagok épsége, postai keltezése és eredete felől meg akartak győződni, vagy amikor valamilyen vitás kérdésben szót kértek, az elnök, Biedl Samu dr. azzal utasította el, hogy a bizalmiférfiak csak vendégjogot élveznek és így direkt semmilyen irányban tevékenységet

nem fejthetnek ki. Amidőn ezt az elnökkel jegyzőkönyvbe akarták vétetni, az elnök megtagadta.

15. Sok szavazati boritékon a munkáltató üzleti pecsétje van rajta.

16. Azokon a helyeken, ahol a pénztárnak több mint ötven tagja van, nem állítottak szavazatszedő-bizottságot.

17. Vizsgálja meg az Állami Hivatal, hogy a folyam-mérnökség munkásai kértek-e szavazási boritékokat és ők maguk tudnak-e arról, hogy leszavaztak nevükben.

18. Vannak olyan szavazatok, ahol a tag helyett más írta alá a boritékot, de nincs odairva a névaláíró neve.

19. Biedl Samu dr. elnök anélkül bontotta fel a szavazóboritékokat, hogy annak aláírásait és helyességüket megvizsgálta volna

20. Kovács köztisztasági felügyelő október 19-én mintegy 30 főnyi alkalmazottat vezetett fel, akiknek az igazolványait a kezében vitte. Tanu a 22. számú rendőr.

21. Több gyár úgy ellenőrizte az alkalmazottjait, hogy a szavazólapot egy boritékba tette, amelyet a szavazásnál kellett felbontani az illető alkalmazottnak

22. A következő gyárak munkásai nem kapták kézhez kézbesítés után a szavazási igazolványt, azonkívül ki voltak téve a szavazási helyiségben a gyárvezetőség ellenőrzésének: Gázgyár, közúti villamos, Back-malom, kefégyár, gyufagyár, Pick szalámigyár, Winkler-, Milkó- és Löwy-fűrészgárak, tüzoltó személyzet, köztisztasági telep, szegedi szabószövetkezet, cipőtermelő szövetkezet, Engel Lajos, Endrényi Lajos, Endrényi Imre és Várnay L. nyomdák alkalmazottjai.

23. Amidőn az ipari csoportnál jelentkezők már nem szavazhattak le, jelentkeztek szavazás végett a gyári csoportnál, ahol ugyancsak elutasították őket.

24. A gyári csoport szavazó-urnáját a szavazás után Zeisler és még egy másik ember bontották fel.

25. Olyanok részéről lettek szavazatok leadva, akik már régen meghaltak, vagy már régen kiléptek attól a cégtől.

26. Kiskundorozsmán úgy játszották ki az ellenzéki munkásokat, hogy az ottani pénztári megbízott visszatartotta az igazolványokat. Aki ellenzéki volt, annak munkaadói igazolvánnyal kellett szavazni, dacára annak, hogy az igazolványok kint voltak a pénztári megbízottnál.

27. Csongrádon Tánzos Lukács nevű városi tisztviselő a szavazás idejében benn a teremben korteskedett, noha az illető a szavazatszedő-bizottság tagja volt. Sok szavazótól elvette a szavazólapot és kicserélte mással. Csongrádon sem

kapták meg az igazolványokat azok, akik kérték a pénztártól. Amikor emiatt munkaadói igazolvánnyal akartak szavazni, az elnök csak azoktól fogadta el, akik a választás előtti öt napon léptek munkába. Ezzel a fogással igen sok munkás üttetett el a szavazás lehetőségétől. A csongrádi szavazólapok csomagját ismeretlen tettesek felbontották, belőle az ellenzéki szavazólapokat kiszedték és a csomagot összerongyolva, egy Kovács nevű pénztári tisztviselővel visszaküldték Csongrádra és lejátszattak egy vizsgálati komédiát. — Kisteleken pedig senkitől sem fogadtak el munkaadói igazolványt.

28. Állítólag, de senki meg nem győződött ezen szavazatok jogossága felől, postán a következő helyekről szavaztak le: Bős (Pozsonymegye), Törökbecse, Zenta, Balatonföldvár, Titel, Ókeresztur, Budapest, Szentmihálytelek, Bodrogi-kotró, Tiszakürt, Titel, stb. stb. Ezekben a helyeken már 16-án és 17-én megkezdték a leszavaztatást, amit bizonyít a postai bélyegző. (Ha ez lehetséges, akkor mi már megkezdtük volna korábban a borítékban való szavazást és nem engedjük volna magunkat az ellenfél törvénytelen eszközeivel a győzelemtől elűzni.)

29. Sándorfalváról 79 szavazatot hoztak be, de ott olyan szemérmetlen szabályellenesség történt, amire még gondolni is alig merne az ember. Sándorfalván szavazatszedőbizottság egyáltalán nem működött és olyan nevű embereket szavaztattak le, akik a valóságban nem is léteznek. Kérjük kiterjeszteni a vizsgálatot a sándorfalvai szavazásra is.

Tanuinkat és bizonyítékainkat a vizsgálat folyamán fogjuk előterjeszteni.

A fent előadott indokok alapján ismételve tisztelettel kérjük, miszerint a folyó évi október hó 19-én lefolyt közgyűlési kiküldötték választását, mint törvény- és szabályellenest megsemmisíteni, a kerületi pénztárt pedig utasítani méltóztassék, hogy újabb választást irjon ki.

Szeged, 1913. évi október hó 31-én.

Daka Mihály. Goldberger Aladár. Varga Ferenc.

Pénztári tagok figyelmébe!

Rengeteg anyag áll már is rendelkezésünkre, amellyel alaposan be tudjuk bizonyítani a gyárosok visszaéléseit; mindamellettt ezuton is felszólítjuk mindazokat a munkásnőket és munkásokat, akik a pénztárnál nem kaptak szavazóigazolványt, vagy akik a választási elnökök komisszágai folytán nem bírtak leszavazni, jelentkezzenek személyesen a pártirodában Varga Ferenc elvtársnál. Ugyancsak jelentkezzenek azok is, akik mint szemlélők, tudomást szereztek a választási visszaélésekről.

Üdvözlettel

A szegedi szociáldemokrata párt titkársága

Mikszáth Kálmán-utca 22. - Telefon-szám: 13-04.

Figyelem, szervezetlen munkások!

Az a munkásnő és munkás, aki jövőjét biztosítani akarja mindenféle visszaélések ellen, aki csekély heti befizetések ellenében munkanélküli segélyre, betegsegélyre, utazási segélyre, költözködési segélyre, sztrájksegélyre, jogvédelemre tart igényt és a munkásság szolidáris támogatását meg akarja magának szerezni, azonnal lépjen be szakmája szervezetébe. Belépési szándékát mindenki bejelentheti a Munkásotthon gondnokánál, vagy a szakcsoportok pénztárosainál.

A szegedi összes szakszervezetek Mikszáth Kálmán-utca 22. szám alatt vannak. Műhelyek és gyárak munkásai, ha szervezkedni akarnak, jelentkezzenek a párttitkárságnál.

...

Aki önmagát alaposan ki akarja művelni és aki a szociáldemokrata elvek igazságáról alaposan meg akar győződni, fizessen elő a

≡ **NÉPSZAVA** ≡

című napilapra, mely hetenkint 50 fillér.

A szociálista nők lapja a

≡ **NŐMUNKÁS** ≡

mely kéthetenként jelenik meg igen bő tartalommal. Egy példány ára 4 fillér. Előfizetési ára egész évre 1 korona.

Aki tudományos, de a gyakorlati célú szociálistizmussal meg akar ismerkedni, aki jó agitátor akar lenni, az minden hónapban vegye meg 40 fillérért (Népszava előfizetőknek) a

SZOCIÁLISTIZMUS

című tudományos folyóiratot.

Mindenféle szociálista irányú könyvek és mindenféle lapok kaphatók és előfizethetők a Munkásotthon gondnokánál, vagy Molnár Sándor lapkezelőnél (Mikszáth Kálmán-utca 22. szám). Telefon-szám: 13-04.

...

Szervezett munkások részére minden héten hétfőn este 8-9-ig jogvédői hivatalos óra tartatik a pártirodában. A jogvédelem és jogi tanács díjtalan.

A Munkásotthonban november hó 14-étől kezdve minden pénteken este 8 órai kezdettel tudományos előadás tartatik. Belépő-díj nincs.

2002